

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Poskusi, nemara pojde!

Balada pripoveduje o človeku — telesno pravemu junaku, ki je padel v jarek, poln nesnage. Ta junak je resnična prispevka našega stanu. Kakor omenjeni junak, tako tudi naš delavski stan kliče na pomoč vsakega mimo idočega, da bi mu pomagal iz jarka, ne poskusi pa, da bi sam s svojimi močmi vstal in se postavil na noge. Kako žalostna je figura delavca, ki pravi: Volil sem tega in tega, a se mi moje gospodarsko stanje ni zboljšalo. Tovariš, prosim te, ne domišljaj si, da si si s svojim volilnim glasom kupil boljšo bodočnost. Ne! S tem si storil šele svojo državljansko dolžnost. Storiti moraš še svojo stanovsko dolžnost in tedaj šele, ko si to storil ter so isto storili tudi tvoji tovariši, bo napočila za te boljša bodočnost. Ne računaj na pomoč poslanca ali župana, za katerega si glasoval. Je brez moči, ako nima za seboj strujenih vrst, ki glasno zahtevajo ono, kar naj on doseže v državnem zboru. Ponovno kličem: Le to bomo dobili, kar bomo izsilili s svojim kompaktnim nastopom, to je z dobro in disciplinirano organizacijo. Preiti nam mora v meso in kri zavest, da moram jaz, ti in vsak delavec v delavsko strokovno organizacijo, s katero si bomo priborili ono, kar nam gre.

Ne smemo čakati na usmiljenje kapitalista, tudi ne na to, da nam bo ta ali oni dal kar na krožniku, kar bi radi. Znajmo, da le Bog je usmiljen, človek pa je človeku volk ter išče le svojih koristi.

To pride do izraza posebno v razredni borbi. Velekapital se poslužuje vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev, da dobi pod noge delavski stan, da mu diktira delovne in življenjske pogoje. Ker je odlično organiziran in nadvse discipliniran, zato mu mora delavski stan tlačniti.

Mi katoliški delavci nočemo razredne borbe, hočemo v vzajemnim sodelovanjem kmetov, obrtnikov ter drugih stanov mirnega sožitja po načelu: Živeti in živeti pustiti. Hočemo, da pride do veljave zapoved Kristusova: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!

Naš neizprosni boj velja brezbožnemu oderuštemu kapitalu, katerega moramo prisiliti, da služi vsemu narodu in ne narod kapitalu.

Še pred desetletji je bil angleški delavec pravi suženj podjetnikov, danes je najboljše plačan in živi po naših pojmih prav gosposko življenje. Dosegel je to z dobro strokovno izobrazbo in organizacijo.

Tovariši, postavimo se na noge z lastnimi močmi, učimo se, organizirajmo se v ZZD! Zanesimo v naš delavski stan kaklo medsebojne ljubezni! Vzbudimo v tovariših čut skupnosti! Vsak izmed nas mora pridobiti za našo strokovno organizacijo ZZD vsaj še enega tovariša, ker le v močni strokovni organizaciji je naša rešitev! Torej ti, silni junak, ki ležiš v jarku in kličeš na pomoč: Poskusi vstati sam, nemara pojde!

F. L.

Slov. kmetje so dobili svoje stanovsko zastopstvo.

Vsi stanovi so imeli pri nas svoja stanovska zastopstva — svoje zbornice, samo najmočnejši in najvažnejši naš stan — kmetjski stan je ni imel. Temu je odpomogla sedanja vlada s svojo uredbo o ustanovitvi kmetijskih zbornic. Prva taka zbornica se je organizirala v Sloveniji, v katero so se pred kratkim vršile volitve. V zbornico so bili izvoljeni samo pripadniki JRZ. V smislu navedbe o kmetijskih zbornicah so imenovali še svoje delegate Zadruga zveza, Zveza slovenskih zadrug, Jugoslovansko gozdarsko združenje, Veterinarsko združenje, Združenje agronomov in Združenje kmetijskih strokovnjakov. — V ponedeljek so se izvoljeni in imenovani člani kmetijske zbornice zbrali k svojemu prvemu seji v Ljubljani. Naše kmetovalce je pozdravil ban dr. Natlačen ter je v svojem govoru razvijal misli o nalogah zbornice v dobrobit kmečkega stanu. Zahvalil se mu je Janez Brodar, nato pa so se vršile volitve. Za predsednika kmetijske zbornice je bil izvoljen posestnik Steblovnik, za podpredsednika Brodar in Štrcin, za odbornike pa Marinček, Spindler, Potočnik in Lebar, za tajnika Prelog.

Konkordat sprejet.

Protikatoliško hujskanje JNS je sramotno propadlo. Po večdnevem in zelo ostrem razpravljanju je bil konkordat med našo državo in sveto stolico pretečeni petek ob pol sedmih zvečer v narodni skupščini sprejet. Glasovalo je 296 poslancev, in sicer za sprejem konkordata 167, proti pa 129. S tem je bil konkordat v narodni skupščini končno veljavno sprejet.

JNS, ki je v svoj politični voz vpregla tudi vodstvo srbske pravoslavne cerkve, je doživela najhujši poraz, katerega pač ni pričakovala. Mislila je, da ji bo uspelo z najpodležimi sredstvi in obrekovanji raz-

buriti ulico, organizirala je celo javne demonstracije, ki naj bi se vršile pod videžom verskih procesij, pa je vse bilo zaman. Vse umazane klevete ji niso nič pomagale, vlada je obdržala trdo vajeti v svojih rokah. JNS pa je do dna razgalila svojo katoliški Cerkvi sovražno dušo.

Konkordat bo predložen še senatu v odobritev. Preden pa pride pred senat, bo skušal ministrski predsednik dr. Stojadinović, po svoji izjavi, pregovoriti vodstvo srbske pravoslavne cerkve, naj vendar uvidi, kako brezpametno je, če se vklepa v politični voz propadajoče JNS.

Veličastni tabori po vsej Sloveniji.

Taborno gibanje se širi po slovenski zemlji. Vsako nedeljo se zbira ljudstvo v mogočnem številu, da čuje besedo svojih voditeljev. Pretečeno nedeljo se je vršilo zopet pet takih taborov. Za ribniško dolino je bil prosvetni tabor pri Sv. Gregorju. Nad 5000 ljudi je bilo zbranih ter je manifestiralo za vzvišene cilje naše slovenske katoliške prosvete. Na taboru so bili dopolne minister dr. Miha Krek in ban dr. Natlačen, popoldne pa je prisel škof dr. Rožman.

Za Suho krajino se je vršil tabor v Žumberku. 2500 glav broječa množica je dopolne in popoldne manifestirala. Tudi tu je bil nekaj časa navzoč minister dr. Krek.

Za kamniško dekanijo se je vršil tabor

v Mengšu, ki je nadvse mogočno izpadel. Posetila sta ga minister dr. Krek in ban dr. Natlačen.

Veličastno prireditev so imeli na Koroški Beli, o kateri poročamo na drugem mestu.

Najbolj svojevrsten je bil tabor v Kotljah na koroški meji, na katerem so naši koroški kmetje pokazali svoje posebnosti. Poleg zborovanja je bila tudi razstava plemenske živine, popoldne pa se je priredila izvirna domača igra iz kmečkega življenja, ki je pokazala vse lepe koroške narodne običaje in navade. V Kotljah je bilo na taboru nad 3600 ljudi, zlasti veliko je bilo mladine.

Ti tabori mogočno vzbujajo politično in narodno zavest slovenskega ljudstva.

Jubilejna proslava delavske prosvete.

V enem največjih slovenskih industrijskih krajev, v neposredni okolici Jesenic, na Koroški Beli se je vršila v nedeljo krasna manifestacija našega delavstva za katoliško prosveto. Take prireditve Koroška Bela še ni doživela. Nad 3000 ljudi se je zbralo dopolne na taboru, ki je imel svoj uvod v mogočnem sprevodu. Celo sprevo, da so tvorili konjeniki, potem pa so se vrstili kolesarji, kmečki okrašeni vozovi, nad 150 narodnih noš, veliko število fantov v krojih ter okoli 300 telovadcev in telovadkinj. Sledila je sv. maša na prostem,

potem pa se je vršil tabor, na katerem so govorili prof. dr. Fajdiga in dr. Albin Šmajd.

Popoldne se je vršil telovadni nastop, kateremu je prisostvoval ban dr. Natlačen, med gosti je bil tudi generalni ravnatelj Kranjske industrijske družbe Karl Noot, veliko tovarniškega uradništva, zastopniki oblastev. Gorenjsko delavstvo je s tem taborom pokazalo, da ga niso nobeni napor in poskusi nasprotnikov zamogli odtujiti svetinjam slovenskega naroda.

Krivci Dolinarjeve smrti pred sodniki.

Kakor smo že napovedali, je pričela v Celju 28. julija pred malim senatom obravnavati proti 21 obtožencem, ki so bili več ali manj udeleženi pri umoru akademika Rudolfa Dolinarja v Prekopah pri Prihovi pri Slovenskih Konjicah dne 8. junija. Za karakteristiko nekaterih obtožencev navajamo, da je Slavko Reja, glavni obtoženec, ki je prišel k obravnavi z obvezano roko, rojen leta 1888, uslužben pri mariborskem »Večerniku Jutra« z mesečno plačo 3000 din in je brez vere. Dugina Viktor, rojen 1912, je hrvaške narodnosti. Brajkovič, rojen leta 1905, je pravoslavne vere. Kodrič Franc, rojen leta 1906 pri Ptuj, je ločen. Bunc Josip, Klanjšek, Silič in Paravan so Primorci, Kranjc Ivan pa je rojen v Belovaru. Vsi drugi so domačini.

Državni tožilec je obtožil obtožene trojnega zločina:

1. Da so se vsi, razen Milana Orožna, 8. junija 1937 v Prelogah, občina Prihova, sodni okraj Slovenske Konjice, v dogovorjenem in sporazumnem naklepu zbrali v skupino ter kot udeleženci skupine s skupnimi močmi posamezno storili nasilje drugim osebam in poškodovali potniški avtobus, last Goričana iz Tržiča, v katerem se je po državni cesti iz Maribora proti Celju vozilo poleg dveh soferjev nad 60 ljubljanskih akademikov, katere so obtoženci napadli s tem, da so oboroženi z dolgimi kuhinjskimi noži, gorjačami, palicami, samokresi in nabranim kamenjem iz zasede obcestnega gozda naskočili z metanjem kamenja in s streljanjem v avtobus ter razbili vse šipe in povzročili do 12.000 din škodo. S tem so istočasno spravili v nevarnost življenje ali zdravje več oseb, med katerimi so bili Dobovšek Jožef, Gajšek Vlado in Vertovec Jože lahko ranjeni od drobcev šip in naposled navallili na akademika Rudolfa Dolinarja

in njegove tovariše ter jih pretepli, v katerem napadu je Dugina Viktor z nožem v hrbet akademika Rudolfa Dolinarja telesno tako poškodoval, da mu je prebodel pljuča in je poškodovanec za to poškodbo umrl. Planinc Branko pa je bil na obrazu z nožem lahko poškodovan.

2. Orožen Milan pa je že v Mariboru z nasvetom Reja Slavka naklepoma zavedel in zasnoval, da je ta zbral mnogo udeležencev in da so obtoženci izvršili pod 1. označena kazniva dejanja.

Zakrivali so s tem k 1. kot sotorilci zločinstvo zoper javni mir in red, dalje zločinstvo zoper varnost javnega prometa za ljudi, imovino in obvestila in tudi zločinstvo zoper življenje in telo (uboj), Milan Orožen pa kot nasnovač ista zločinstva.

Državni tožilec predlaga strogo kazen. Razpravo vodi predsednik celjskega okr. sodišča dr. Vidovič. Votanta sta okrožna sodnika dr. Suhadolnik in Ročnik. Obtožbo zastopa državni tožilec dr. Rus. Obtožene zagovarja 13 odvetnikov in povabljenih je 13 prič.

Prvi dan razprave sta se pokazala v sodni dvorani med okroglo sto poslušalci tudi poslanec za Ljubljano Rajko Turk in senator dr. Albert Kramer. Ko so peljali glavnega krivca Rejo po zaslišanju mimo dr. Kramerja, mu je ta prijazno z roko mahal v pozdrav, kar je občinstvo opazilo in komentiralo.

Obtoženci so pri zaslišanju na glavni razpravi zanikali še to, kar so v preiskavi priznali.

Glavni obdolženec Reja je kot zadnji zaslišan odločno tajil celo to, česar ga dolžijo soobtoženci.

Na razpravi 29. julija so bile zaslišane priče, govorili so zagovorniki in državni tožilec, nato je bila razglašena sodba. O razpravnem dnevu 29. julija bomo poročali prihodnjč.

Vprašanje minimalne mezd v Sloveniji.

Brezuspešna anketa na banski upravi

Vprašanje najnižjih mezd v Sloveniji se je že nekajkrat obravnavalo na skupnih posvetovanjih delojemalskih in delodajalskih organizacij na iniciativo banske uprave. Na dosedanjih takih posvetovanjih so zastopniki obojih organizacij povedali svoje stališče. V torek se je vršila na podlagi teh prejšnjih razgovorov na banski upravi pod vodstvom g. podbana dr. Majcena nova anketa, katere so se udeležili predstavniki raznih delodajalskih organizacij in zastopniki delavstva, in sicer: za Delavsko zbornico tajnik Uratnik in referent Stanko, za »Zvezo združenih delavcev« tov. Preželj in Martelanc, za JSZ Lombardo in Pestotnik, za Strokovno komisijo Bricelj in Tome, za NSZ Kovič in Kosem. Rudarsko glavarstvo je zastopal ing. Kubias, inspekcijo dela ing. Baraga.

Podban dr. Majcen je pozval zastopnike obeh strank, da se zedinijo na kompromisnem predlogu, ki so ga vložile delavske organizacije. Ta predlog predvideva za nekvalificirane delavce okoli 3 din na uro, za kvalificirane pa več. Pojem delavstva naj se razširi tudi na rudnike. Naglašal je, da bi bil tak sporazum mnogo boljši način rešitve, kakor pa, da se minimalne mezdde dekretirajo.

Nato je otvoril debato. Prvi je govoril zastopnik Zveze industrijev dr. Golja in izjavil, da bodo po novi uredbi prizadeta predvsem mala podjetja, ki jih mora Zveza industrijev varovati. Po njegovi izjavi pravega sporazuma med delavci in delodajalci še ni bilo.

Dr. Jure Koce je v imenu Zbornice za TOI izjavil, da je socialno-politični urad Zbornice imel sejo, na kateri je odklonil posredovalni predlog za določitev minimalnih mezd.

Zastopnik Delavske zbornice Filip Uratnik je naglašal, da so delavske organizacije reducirale vprašanje o minimalnih mezdah na najnižjo možno stanje, s katerega se delavstvo ne more več umakniti.

Dr. Golja je zahteval, naj se iz osnutka uredbe izločijo kvalificirani delavci. Ozirali se moramo tudi na konkurenco s sosednjimi banovinami. Govoril je o predlogu, naj bi bile najnižje delavske mezdde po 2.50 din, to pa le pod pogojem, da bi bile posamezne panoge izvzete. Delavski delegati na te pogoje industrijev seveda niso mogli pristati.

Podban dr. Majcen je naglašal, da mora banovina rešiti sedaj to najbolj pereče vprašanje in da ima uredba o minimalnih mezdah predvsem namen zaščititi najbolj bedno plačano delavstvo. Zaradi enega in drugega podjetnika uredba ne more zapustiti svojega načela. Seveda pa se mora ta uredba ozirati tudi na razmere v sosednjih banovinah, kjer so mezdde nižje, prav tako pa je tam tudi življenjski položaj na nižji stopnji. G. podban je nato odredil desetminutni odmor.

Ob pol dveh je po zaključku debate g. podban zaključil obravnavo z izjavo, da bo banska uprava ponovno proučila uredbu o minimalnih mezdah ter da bo izdala takšno, ki bo v resnici ustrezala splošni koristi in pa delu v Sloveniji.

Bivši predsednik ruske črke trgovec s sužnji.

Pred nedavnim je bil predan prometu velik prekop, ki veže Moskvo z reko Volgo in je na ta način postala boljševeška prestolnica pristaniško mesto Kaspiškega morja. Ta nepotrební kanal je bil na pobudo Jagode, predstojnika sovjetske Črke, ki je zaprt pod obtožbo vohunstva, veleizdaje in zapravljanja državnega denarja, zgrajen od političnih kaznjencev, ki so opravljali suženjska dela. Jagoda je uredil zadevo s kaznjenci tako, da so posamezna vodstva številnih koncentracijskih taborov kupovala in prodajala kaznjence. Plačevali so za vsakega takega sužnja od 200 do 300 rubljev, če je bil strokovno izvežban, sicer pa 10 do 20 rubljev. Od teh kupljenih sužnjev je pomrlo od pomanjkanja, mraza in trpinčenja na stotisoče in med drugimi več duhovnikov in škofov.

Politične vesti.

Pogajanja med Anglijo in Italijo radi Španije. Angleški in italijanski državniiki so imeli več tajnih pogovorov, na katerih se je razpravljalo o usodi Španije. Nemčija bi se bila že zdavnaj umaknila iz Španije, da ni temu nasprotovala Italija. Sedaj pa je Italija tudi menda že utrujena ter je izjavila, da je pripravljena odstopiti od svojih zahtev v Španiji, če ji Anglija prizna zasedbo Abesinije.

Francove čete zmagojujejo pred Madridom. General Franco nadaljuje s svojo velikopotežno ofenzivo na Madrid. Mesto napada 250.000 Francovih vojakov. Dosegli so že lepe uspehe ter so zavzeli močno utrjeno mesto Brunetto pred Madridom, s čimer se je železni obroč okrog španske prestolnice zopet zožil. Madrid branijo sedaj samo mednarodne brigade, ki pa so že zelo utrujene. Sedanja ofenziva na Madrid je najhujši napad, kar jih je bilo v španski državljanski vojni ter je zahtevala že ogromno število mrtvih. Na obeh straneh deluje tudi letalstvo v dosegu še nedoseženih masah. Včasih se spopirne nad prestolico po več sto letal med seboj ter se vršijo strašne bitke v zraku. Po poročilih belih se je Francovim letalcem posrečilo v teh bitkah zbiti na tla 110 rdečih letal.

Nemčiji primanjkuje železna ruda. V Nemčiji se vedno huje pojavlja pomanjkanje železne rude. Prav resno je ogrožen zaradi tega ves obstoj ogromne nemške železne industrije ter s tem tudi obstoj več stotisočev delavcev, ki so v teh podjetjih zaposleni. Nemčija skuša z drastičnimi ukrepi, ki v mnogočem spominjajo na boljševiške metode, najti izhod iz stiske. Vse železne rude, vse proizvodne železa in industrijska podjetja, ki so s proizvodnjo železa zvezana, so proglašena za državni monopol. Samo država sme prodajati in nakupovati železne rude in železne sirovine. Ustanovljena je tudi posebna državna družba za izkoriščanje železnih rud, ki dobi monopolne pravice. Na ta način hoče Nemčija z državno pomočjo priti iz zagate, vendar se ji bo to težko posrečilo, ker sama nima dovolj rude na razpolago, za uvoz iz inozemstva pa tudi nima potrebnih sredstev.

Boji med Kitajci in Japonci se brez vojne napovedi nadaljujejo. Japonci so poslali kitajskim generalom ultimatum, da se morajo v najkrajšem času s svojimi četami umakniti iz cele severne Kitajske. Na ta ultimatum je odgovoril zunanji minister kitajske države ter obtožuje Japonce, da nameravajo z intrigami in s silo zasesti severnokitajske province. Japonske oblasti so se na kitajskem ozemlju že vsidrale ter z neprestanim izževanjem kitajskega prebivalstva povzročajo nemire, samo da dobijo povod za nasilen nastop. Kitajci so sedaj prišli do prepričanja, da nima več smisla dopuščati še nadaljnja izževanja ter mislijo, da je sedaj nastopil čas, ko se bo treba z vso odločnostjo braniti. Kitajska vlada je že pokazala, da je voljna storiti vse, da se ohrani mir, doprinesla pa je tudi dokaz, da novih izževanj ne bo več trpela. — Ta izjava je pokazala, da so se Kitajci odločili na vojno. To potrjuje tudi povelje, ki so ga dobile kitajske čete, da zavzamejo mesti Fengtaj in pa Langfang, ki so ju Japonci zasedli. Kitajske čete so po temeljiti topniški pripravi napadle japonske postojanke z bajoneti ter jih zasedle, japonske čete pa so deloma pobile, deloma ujele. Zmaga kitajskih čet je imela silen odmev po vsej ogromni kitajski državi ter je ljudstvo navdušeno za vojno z Japonci.

V Rusiji se vršijo nove aretacije. »Čiščenje« v sovjetski armadi se nadaljuje. Sedaj je padel v nemilost pri Stalinu tudi general Kaširin, ki je še nedavno pomagal obsoditi maršala Tuhačevskega in njegovih osem generalov. Kaširin je bil poveljnik kavkaških čet, katere si je Stalin zbral za svojo telesno stražo. Sedaj ga je zamenjal general Timišenko. Kaširin pa se je znašel v zaporu ter pride pred puške. Z njim vred je bilo aretiranih še večje število častnikov.

Sovjetske grožnje proti Romuniji. Sovjetsko Rusijo je vznemirilo prijateljstvo med Poljsko in Romunijo, ki postaja vedno tesnejše. Zaradi tega so moskovski dnevniki prinesli članke, v katerih odkrito pravijo, da še niso urejene meje med Rusijo in Romunijo in da usoda Besarabije še vedno ni odločena. Ta namigavanja so povzročila v Romuniji izredno razburjenje.

ni, stopite vsi v organizacijo, kjer si na pošten in miren način dosežemo svoje pravice, kajti mi smo skoraj najslabše plačani na vsem Gorenjskem. Berite tudi knjižico o kolektivni pogodbi, ki stane dva dinarja, da se seznanite vsaj nekoliko o svojih pravicah. Držimo se vedno in točno načela: vsi za enega, eden za vse. Izpolnite tudi svoje dolžnosti do organizacije, kajti le tako vam bo ona mogla nuditi ono, kar boste potrebovali. Bodite pogumni, vsak naj pridobi vsaj še enega člana, kajti čim več nas bo, tem več bomo tudi pomenili. Obiskujte tudi redno članske sestanke, ki se vrše brez posebnega obvestila vsako prvo nedeljo v mesecu ob sedmih zjutraj v društvenem domu v Preski. Bog živi!

Jesenice. V soboto 17. julija so se v našem Krekovem domu vršile volitve obratnih zaupnikov za podjetje Slograd. Slograd gradi v tovarni KID ogromne nove naprave, pri katerih je trenutno zaposlenih nad 700 delavcev. Volitve so se izvršile šele sedaj v juliju, ker jih nismo izvedli v januarju. Volitve je vodil volilni odbor, ki je bil sestavljen iz članov naše in plave organizacije. Volitve so se vršile po postopku, ki ga predvideva nova sklenjena kolektivna pogodba za stavbinsko delavstvo. Volilna udeležba je bila zelo lepa, posebno če se upošteva, da stavbinci letos v Sloveniji prvič volijo svoje obratne zaupnike. Delavstvo, ki je prišlo na volišče, da izvrši svojo delavsko dolžnost, je pokazalo, da se zaveda, kako težka je danes borba za delavski kruh in obstanek. Oni nezavedneži pa, ki čakajo samo, da bi jim drugi s težkimi žrtvami priborili boljšo skorjico kruha, pa so seveda raje ostali doma, namesto da bi podprli ono ustanovo, ki delavstvo pred izkoriščanjem, zapostavljanjem, kratenju pravic štiti in s tem pokazali, da so pravi delavski sinovi. Vsak organiziran tovariš, ki je storil svojo dolžnost, naj one, ki vsled nezavednosti niso izvršili te dolžnosti, podučiti in jim predočiti, da nezavedneži dejansko znižujejo plače in rušijo delavske pravice. — Volilni rezultat je bil naslednji: ZZZ je dobila 146 glasov in štiri obratne zaupnike, plava organizacija 151 glasov in rdeči 142 glasov. Oddanih je bilo torej 449 glasov in so vse tri organizacije, ki so vložile kandidatno listo, dobile vsaka po štiri obratne zaupnike. Našim stavbincem, ki so organizirani pri ZZZ, in so se krepko držali, se zahvalujemo in jih vabimo, da se v bodoče organizacijskega življenja še bolj udeležujejo, tako da bomo v bodoče napredovali in stavbinsko organizacijo ZZZ na Jesenicah napravili močno, trdno in disciplinirano. Bog živi!

Kovinarji

Jesenice. Ni dolgo tega, odkar smo ustanovili samostojni odbor kovinarjev v naši jeseniški organizaciji ZZZ. Kljub temu, da v poletnem času ni čas, ko bi organizacija društveno življenje močno delovala, vendar strokovna organizacija ne sme nikdar počivati in držati rok križem, kajti v podjetju se vsak dan zgodi sto in sto stvari, pri katerih vedno trpi škoda delavcev. Strojarna organizacija je za to tukaj, da svoje člane štiti pred delodajalcem, pred izkoriščanjem, jim brani in varuje pravice, ki so napisane v kolektivni pogodbi. Čestokrat pa se zgodi, da delavec ne pove svojih želja, ne sporoči krivice, ki se je zgodila morda pomotoma. Ne obrne se na svojo strokovno organizacijo, temveč godrnja in zabavlja vsepovsod, samo tam ne, kjer je to potrebno. Vse tovariše, ki so zaposleni v obratih KID, nujno naprošamo, da sporoče svoje težnje in pritožbe neposredno, torej naravnost organizaciji. Kako more organizacija biti odgovorna za razne neprilike delavstva in svojih članov, če ni nobene, ki bi organizaciji to sporočil. Tudi za nas velja pregovor: Kjer ni tožnika, ni sodnika. Zato vabimo vse članstvo, da vse stvari sporoča v naši pisarni v Krekovem domu, da bo mogla organizacija napraviti potrebne korake in posredovanje. Le na ta način bo možno organizacijo utrditi in članstvu nuditi koristi, ki jih je organizacija dolžna po svojih pravih dajati svojim članom. Bog živi!

Jesenice. Članarina. Odbor opaža, da se nekateri člani nočejo zavedati, kaj je in kaj mora biti delavska strokovna organizacija. Organizacija je nujno navezana na sodelovanje in na prispevke svojih članov, da zamore izvrševati vse delo, ki ga ji nalagajo pravila in potrebe delavstva. Pri pregledovanju knjig smo ugotovili, da nekateri tovariši niso plačali članarine že dva ali več mesecev. Vse zamudnike prosimo, da takoj store svojo člansko dolžnost in poravnajo zapadle članske prispevke, kajti v nasprotnem primeru bo odbor krajevne organizacije ZZZ nujno prisiljen brez vsakega odloga take člane črtati iz svojih imenikov. Če si delavec, ki težko prisluži svojo plačo, se imaš vendar zavedati, da sam brez organizacije,

brez skupnosti in vzajemne pomoči v organizaciji ne boš nikoli in nikdar prišel na boljše, temveč boš čedalje bolj izpostavljen volji delodajalca, ki te bo smatral za svoje orodje, ne pa za delavca, ki pomaga podjetniku graditi in zbirati kapital. Če bi ne bilo organizacij, bi ne bilo ne socialnega zavarovanja, ne kolektivnih pogodb. Zato pa cenimo strokovno organizacijo in točno plačujemo predpisane prispevke! Bog živi!

Lesno delavstvo

Soteska. Lep uspeh ZZZ. Delavstvo na žagi Karla Jordan je pričelo potom svoje organizacije »Zveze združenih delavcev« gibanje za zvišanje plač in pa za sklenitev kolektivne pogodbe. V obeh smereh je organizacija uspela. Plače so se primerno zvišale, tako da imajo gateristi in brusarji po 4 din na uro, cirkularisti od 3.20 do 3.50 din, moški pomožni delavci od 3.10 do 3.30 din in ženske moči po 2.40 din na uro. Tudi ostale delovne razmere so se zadovoljivo uredile potom kolektivne pogodbe, o kateri je bil končen sporazum dosežen na pogajanjih 21. julija. Pogajanje se je udeležil za podjetje g. ravnatelj Vrtačnik, za ZZZ tov. Višnar, za delavstvo obrata obratni zaupnik tov. Zajec, Volf in Pureber. Vodil je pa pogajanja za Delavsko zbornico tov. Tone Marinček. — V kolektivni pogodbi je zlasti važno določilo, da se bodo pri sprejemanju delavcev prvenstveno upoštevale želje in predlogi organizacije. — Zavedamo se, da ni s tem še vse doseženo, vendar je pa to velik korak naprej in tak uspeh, s katerim bi se gotovo ponašale tudi starejše strokovne organizacije. Na drugi strani se pa more tudi delavstvo zavedati, da je to sad njegove solidarnosti in njegove delavske zavesti. Nikoli se še ni v prvem gibanju vsega doseglo. Toda čim popolnejša bo organizacija, tem večji bodo tudi uspehi. — Ne bi pa bili objektivni in pošteni, če ne bi poudarili, da je imelo tudi podjetje veliko uvidevnostnost, zlasti je g. ravnatelj pokazal, da ni nenaklonjen delavstvu. Podjetje je obljubilo, da bo sedanje plače zopet reguliralo navzgor, kakor hitro bodo dovolile gospodarske razmere. Tudi je obljubilo, da bo tudi ostalim željam delavstva po možnosti vedno ugodilo. — Ves čas gibanja so se naši tovariši zadržali disciplinirano in se niso nikjer kršili dobri odnosi med delavstvom in podjetjem. Želimo in upamo, da bo tako tudi v bodoče.

Rimske Toplice. »Delavska pravica« prinaša v svoji 29. številki dopis iz Rimskih Toplic, v katerem se zaganja v ZZZ in njenega predsednika, češ, da je on na našem sestanku povedal, da je JSZ predlagala, naj bo plača v naši tovarni 2 din na uro. Ne bi se bavili s tem dopisom, vendar pa, ker je bil dopis v »Pravici« sestavljen v Ljubljani in ker dopisnik naših razmer ne pozna, ali jih pa v svoji kratkovidnosti noče poznati, mu odgovarjamo, da bo dopisnik uvidel, da ni napravil usluge svoji skupini v Rimskih Toplicah. Glede naših plač naj bo JSZ raje tiho. Tovarna podjetnikov v Rimskih Toplicah in tovarna lesnih izdelkov v Jurklostru imajo enega in istega gospodarja. V prvi obstoja JSZ že šest let, v drugi ni nobene organizacije, vendar obstajajo v obeh podjetjih enake plače. Tu se vidi, koliko je naredila JSZ za zboljšanje gmotnega položaja delavstva, ki ji je zvesto plačevalo članarino. Tudi takrat se je odrezala, ko je podpisala dogovor, da čakamo na denar 25 dni. Svoje lastne člane je v pisarni grdila, toda delavstvo je spregledalo, razmere so se izpremenile, drug veter je prišel pihati, pojavila se je ZZZ. G. dopisnik iz Ljubljane naj bi raje poučil svoje funkcionarje pri nas več o krščanski pravičnosti in močatosti, ne pa da oni kažejo tu svojo bahavost in moč na ubogih potrebnih delavcih. Priporočamo jim tudi mi več resnosti, sicer bodo še večkrat nasedli.

Splošne podružnice

Groblje. Okrožnica glede našega zleta na Koroško v nedeljo 1. avgusta. Vsem udeležencem zleta na Koroško sporočamo, da se je do danes oglasilo že toliko udeležencev, da bomo organizirali dva avtobusa. Glede programa zato nismo seveda nič spremenili in ostane vse tako, kakor smo to sporočili v prospektu: odhod iz Domžal ob 6 zjutraj, takoj po prihodu prvega jutranjega vlaka iz Ljubljane, s katerim se pripeljejo ljubljanski udeleženci. Udeleženci iz sosesčine Groblj se zberejo v veliki dvorani društvenega doma v Grobljah ob 6 in zasedejo avtobus, ki bo v tem času pripeljal pred dom, ter počakajo, da privozi avtobus z domaške postaje. Udeleženci iz Mengša naj bodo že pred četrto na sedem zbrani v Mengšu pred Zavetiščem. Sv. mašo bomo imeli pri Sv. Ani nad Tržičem okoli 8. ure. Posebej opozarjamo, da se odpeljemo v vsakem vremenu. V tem letnem času ni pričakovati, da bi ves dan deževalo, čeprav bi bilo

Vestnik ZZZ.

Tobačni delavci

Ljubljana. V nedeljo 25. julija se je udeležila deputacija podružnice prosvetnega tabora pri Sv. Gregorju na Dolenjskem. Tam je prišla v stik z g. ministrom dr. Krekom. G. minister se je z vsemi člani deputacije dalje časa razgovarjal in se dodobra informiral o vseh perečih vprašanjih tobačnega delavstva. Tovariša Hvale in Majce sta mu razložila obupni položaj, v katerem se delavstvo nahaja, in ga prosila, naj se kot doslej tudi še nadalje zavzema za tobačni delavstvo, za kar mu bo delavstvo zelo hvaležno. Končno mu je izročil tajnik Hvale še prepis prošnje, ki jo je podružnica že poslala na Upravo monopolov in g. finančnemu ministru. G. minister dr. Krek je ponovno obljubil, da se bo tudi še nadalje zavzemal na merodajnih mestih za nas, dokler ne bomo dosegli zboljšanje položaja.

Prošnja, ki je bila poslana Upravi drž. monopolov in g. finančnemu ministru, se glasi: Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani je sklenilo, da se obrne na cenjeni naslov s sledečo prošnjo: 1. V tobačni tovarni v Ljubljani je zaposlenih okrog 800 delavcev in delavk. Plače tega delavstva nikakor ne odgovarjajo cenam življenjskih potrebščin, ki so baš v Ljubljani med najvišjimi v državi. Delavstvo je vedno upalo, da se bo njegov položaj z novim plačilnim pravilnikom zboljšal, toda žal je ostalo vse pri starem in pravilnika kljub obljubam še danes ni. Zato prosi delavstvo, naj bi cenjeni naslov za toliko časa, dokler ne izide novi pravilnik, prenehal z odtegljaji 10%. To pa radi tega, ker so se plače za 10, odnosno za 14% znižale, a cene življenjskim potrebščinam pa zvišale za najmanj 20 do 35%. S tem je prišlo delavstvo v tak položaj, da še komaj živi in tako rekoč strada, kar pa meče slabo luč na Upravo državnih monopolov. — 2. Delavstvo pričakuje, da bo našlo za to svojo prošnjo tako pri p. n. upravnem odboru uprave drž. monopolov in pri g. ministru za finance polno razumevanje. Radi tega je tudi trdno uverjeno, da bo njegovi prošnji v celoti ugodeno.

Dopisniku »Delavca« v vednost: Na oga-ben napad v »Delavcu« z dne 15. julija samo tole: Na napad na podružnico ne bomo mi odgovarjali, ker bodo dobili odgovor od druge strani, ki pa bo tak, da jim bo zaprl enkrat za vselej usta.

Fotografi

Ljubljana. Kakor imajo prosvetna društva različne praktične odseke in od časa do časa teoretična predavanja, ki naj naznačijo tehnično usmeritev, isto tako morajo imeti tudi delavske organizacije, če se hočejo izpopolniti najsibo v praksi in namenu ter usmeritvi organizacije, poleg teoretičnih tudi praktične članske sestanke, ki naj bodo vodilo k tehničnemu spopolnjenju. Pri tem pa moramo razločevati, da delavec, ki ni obrtnik, pove vso svojo prakso bolj z roko nego z opisom svojega dela, dočim obrtniški delavec, ki je moral za pridobitev prakse žrtvovati več let, lahko izčrpno razlaga in pojasnjuje razne težje in zamotane strokovne zadeve. To pride v poštev posebno pri nas. Ravno na zadnji seji smo morali ugotoviti, da bi tovariši morda bolj z zanimanjem brali naše članke, ko bi se v njih obravnavalo tudi kaj praktičnega. S tem bi se ustreglo tudi tajniku, ki bi pridobil več prostega časa. Ker pa želi odbor ustreči vsem željam, zato bomo tudi to skušali izvesti v najkrajšem času. Priporočamo se pa vsem, da ne bi članov sestavljal samo eden, pač pa, da bi vsakdo napisal nekaj iz svojega praktičnega dela. S tem izmenjavanjem dopisov iz praktičnega življenja bi vsakdo veliko pridobil, kar bi mu koristilo tudi kot samostojnemu mojstru. Obenem bi se priobčevala od časa do časa kritika, ki naj bi bila nekaka ocena vsemu našemu delu. Upam, da se bodo s tem zadovoljili posebno tisti, ki niso imeli dosti smisla za teoretično stran in organizacijsko delo. Čeravno mesec dni ne bo nobenega sestanka vsled sezonekega dela, vendar želi odbor, da poprimajo med tem časom in na tej točki najprej oni. Kontrolo nad tem bo prevzel vodja praktičnih sestankov. Torej, začnimo!

Stavbinci

Preska. Delavstvo na cesti Št. Vid—Jepca se upravičeno pritožuje, ker ni nobenega reda ne pri plačah ne pri delu. Stalno se delavcem odteguje ure, katere so napravili in tudi nadure se ne izplačujejo v redu. Če pridemo mi radi delat ob katerikoli uri, čeravno so nekateri oddaljeni po dve uri in se hranijo ves dan ob kruhu in vodi, zato mi odločno zahtevamo, da se kolektivna pogodba natančno izvaja. — Delavci, ki še niste organizirani,

ob odhodu deževno. Tudi je možno, da pri nas dežuje, dočim je na Koroškem lahko najlepše vreme. Ker smo se odločili za dva avtobusa, je v drugem še nekaj pro-

stora in zato se javite takoj. Lahko povabite še kakšne svoje in naše prijatelje, da se nam pridružijo. — Podružnica ZZD v Grobljah.

Naš tovariš je umrl.

Tovariš Cvikelj Avgust je umrl v slovenjgraški bolnišnici. Pokopali smo ga v četrtek 29. julija. Hudo nas je zadela vest o njegovi smrti. Hudo zato, ker je prišla nepričakovano in ker smo upali, da čvrsta Cvikeljeva narava ne bo klonila pred boleznijo.

Dva izrazita Korošca, krščanska strokovničarja sem poznal: Jožeta Rutarja in Avgusta Cvikelja. Prvi je bil po značaju trd kot granit, drugi vihrav. V marsičem pa sta si bila podobna: oba sta vzrastla v trdem boju in se povzpela do voditeljskih mest v delavskem gibanju, vse življenje sta stala v brambi za delavske pravice, oba krščanska strokovničarja. Oba sta imela v zaščito delavstva odločno besedo, ki je ne more izpregovoriti, kdor se pre-rija skozi življenje s šolskimi spričevali ali s skrivljenim hrbtom.

Tov. Cvikelj je pričel neodvisno življenje kot rudar. Mežiška dolina mu je dala življenje in kruh. Od rudnika je prišel h konzumu. V domači rudarski organizaciji je bil agilen tajnik, duša gibanja. Ob prevratnih dneh je bil razborit član narodnega odbora za Mežiško dolino. Ni čuda, da tako vnet in iniciativen ni mogel ostati doma, temveč da ga je zaneslo v svet. Pozvan je bil v Ljubljano, kjer je bil pri Jugoslovanski strokovni zvezi desna roka njenemu glavnemu tajniku preč. g. Komlancu. Tov. Komlanec mu je postal drugi oče, h kateremu se je Cvikelj zatekal v vseh stiskah, telesnih in dušnih, ter se mu zaupal. S tov. Komlancem sta orala ledino in ustvarjala krščansko strokovno organizacijo. In takrat to ni bilo lahko, saj je imel revolucionarni marksizem veliko moč in je moral biti delavec, ki je pristopil k JSZ, pripravljen tudi na izgubo službe. Pa sta Komlanec in Cvikelj vendar le

vztrajala in delala. Krščanska strokovna organizacija je vstajala in se krepila. Ostala pa ni omejena le na Slovenijo. Agilni Cvikelj je šel tudi v Dalmacijo in tamkaj postavil temelje organizaciji, ki po večini še danes stoji.

Priprava za ustanovitev ljubljanske Delavske zbornice je zahtevala dobrih moči. Tako je JSZ dala zbornici zopet Cvikelja, ki si je tekom svojega dela kot strokovni tajnik pridobil bogate izkušnje v znanju socialno-politične zakonodaje kot tudi delavskih razmer v splošnem. S svojim delom pri ljubljanski zbornici je pokazal tov. Cvikelj vse svoje zmožnosti. Zato mu je bilo ponudeno pri splitski Delavski zbornici važno in odgovorno mesto »inspektorja«. Novo mesto je sprejel, ker se je zavedal, da bo na njem lahko neizmerno koristil delavski zaščiti, obenem pa tudi pomagal dalmatinskim krščanskim strokovničarjem pri širjenju organizacije. Tudi te nade so se mu izpolnile. V njegovi odsotnosti nekoliko uspravane organizacije so znova oživele, širilo se je krščansko delavsko združništvo, kot uslužbenec Delavske zbornice pa je dobil najboljši vpogled v dalmatinsko industrijo in v tamkajšnje delavske razmere. To seveda ni bilo vseč splitskim rdečkarjem. Ko so zavladali v upravnem odboru zbornice, so postavili Cvikelja na cesto, ker jim je bil napoti pri izvrševanju njihovih stremeljenj. To je bil za našega tovariša najhujši udarec v življenju, od katerega si ni več opomogel.

Pokojnemu tovarišu ohranimo krščanski strokovničarji časten spomin! Saj je padel zvest svojim mladostnim idealom! Počivaj v miru, dragi tovariš Cvikelj!

Krščanski strokovničar.

Metode gospoda Löschnigga (Lešnika).

Delavstvo lesnega podjetja Avgust Löschnigg v Sv. Lovrencu na Pohorju je pred kratkim začelo gibanje za izboljšanje svojega položaja, za zvišanje mezd in priznanje delavske strokovne organizacije ZZD, ki je bila pred kratkim ustanovljena v tem podjetju. Ker podjetje predlogov delavstva ni hotelo upoštevati in ker je radi organizacije odpustilo svojega delavca tov. Gornjaka, je med delavstvom in podjetjem nastal spor. Zveza združenih delavcev se je kot prva izmed vseh strokovnih organizacij poslužila določil Uredbe o določanju minimalnih mezd, sklepanju kolektivnih pogodb, poravnavanju in razsodništvu in zaprosila okrajno glavarstvo Maribor desni breg, da izvede poravnalni postopek. Okrajno glavarstvo je v smislu gornje uredbe sklicalo prvo poravnalno razpravo na dan 20. julij in po neuspelem poteku prve razprave na dan 27. julij drugo.

Na upravičene zahteve delavstva, da se mu zvišajo plače, je g. Löschnigg pri obeh razpravah vztrajno (očividno naučeno) in nesmiselno odgovarjal: »Bom počakal, da bo gospod ban izdal minimalne mezde.« Izjavil je, da bo v slučaju, da bi moral zvišati plače, prenehal izdelovati zaboje, ker bi z zvišanjem plač izgubil konkurenčno možnost. Mi smo mnenja, da z delom ne bo prenehal, dokler mu bo podjetje še

kaj neslo. Tak izgovor je obrabljen trik podjetnikov, s katerim hočejo prepričati delavstvo, da podjetje ne bi preneslo zvišanja plač. Če lahko zmeče stran stotisoče, da se tožuje s svojo zakonito ženo, bi tudi lahko utrpel malo v korist delavstva, ki pri vedno naraščajoči draginji in sramotno nizkih plačah živi v skrajno bednih razmerah. G. Löschnigg najbrž pričakuje, da bodo minimalne mezde nižje, kot znašajo sedaj plače nekaterih njegovih delavcev, zato hoče čakati na to.

Na drugo zahtevo delavcev, da sprejme nazaj v delo radi organizacije odpuščenega delavca Gornjak Ludvika, je prav tako nesmiselno odgovarjal pri obeh razpravah. Pod težo dokazov je moral priznati, da Gornjaka ne more dolžiti krivde defektov, ki so nastali v zadnjih letih na polnojarmentiku, a je skušal odpust utemeljiti na ta način, češ, da mu ne more več zaupati drugega stroja. Gornjak je bil pri tem delu zaposlen že 22 let, od tega pri podjetju Löschnigg sedem let, in je vse stroje dobro poznal. Če pa pomislimo še to, da bo sedaj pri istem stroju delal mlajši delavec, ki ga je tega dela učil še radi »nezanesljivosti« odpuščen Gornjak, vidimo, da je gornja trditev g. Löschnigga nesmiselna in je jasno ko na dlan, da je bil tov. Gornjak odpuščen samo radi tega, ker se ga je podjetnik radi

njegovega vpliva in ugleda med delavci in ker se je zavzemal za organizacijo, bal in se ga je hotel na lep ali grd način znebiti. Pri drugi razpravi se je podjetnik uklonil v toliko, da je obljubil Gornjaka sprejeti v delo h kakemu drugemu stroju do jeseni. To je vsekakor »lepa« zadržala za to, da je omenjeni delavec ob zadnjem defektu letos v začetku junija, po izpovedbah njegovih sodelavcev, postavil življenje na kocko, da je podjetje obvaroval večje škode. Tako plačuje trdosrčni kapitalist požrtvovalnost svojih delavcev in jim vrača hudo za dobro. Stroji v tem podjetju so zanemarjeni, pregledajo se šele takrat, ko se pokvari in če se h petih letih

nepretrganega dela stroj pokvari, delavec, ki je pri stroju delal, ni več vreden zaupanja. Potrebno bi bilo, da bi v te razmere posegla tudi oblast in napravila temeljit pregled vseh naprav v tem podjetju. Delavci tega nikoli ne bodo pustili, da bi se take stvari še dogajale, ker se predobro zavedajo, da danes ali jutri lahko postane žrtev kapitalista vsak izmed njih, ki si bo upal braniti koristi delavcev.

Zadnji čas je, da se taka sramota odpravi, da se tudi delavstvu da možnost dostojnega življenja in bomo za to tudi delali in vztrajali do konca.

Domače vesti.

Srbski patriarh Varnava umrl. Kmalu po polnoči je umrl 24. julija v svoji vili na Topčideru v Beogradu komaj 57 leten patriarh srbske pravoslavne cerkve Varnava. Rajni se je rodil v Plevlju in je bil pred izvolitvijo za patriarha leta 1930 metropolit v Skoplju. Po smrti so patriarhovo truplo balzamirali in prenesli v saborno cerkev, kjer je bilo položeno na mrtvaški oder in so ga hodili kropiti razni dostojanstveniki in ljudske množice. Pokopali so ga v četrtek.

Ban obiskal Prekmurje in Mursko polje. Ban dr. Natlačen je zadnje dni obiskal metropolo Prekmurja Soboto in novo kmetijsko šolo v Rakicinu. V Stari Novi vasi pri Križevcih na Murskem polju je ban kumoval pri blagoslovitvi nove motorne brizgalne tamošnjega gasilskega društva, ko je slavilo 30 letnico obstoja in požrtvovalnega delovanja.

Biserina sv. maša. V starosti 85 let bo obhajal 1. avgusta biserno sv. mašo g. Anton Smidovnik, župnik in duhovni svetnik v Prečni pri Novem mestu.

Dvojni jubilej. Zadnje Anino nedeljo je obhajal na Teharju pri Celju g. Pavel Vesenjak, župnik, 50 letnico rojstva in 25 letnico mašništva.

Prezgodnja smrt odličnega javnega delavca. V splošni bolnišnici v Ljubljani je umrl v starosti 53 let g. dr. Jože Puntar, knjižničar državne knjižnice v Ljubljani. Svoječasno je bil tudi občinski odbornik ljubljanski. Zaslužnemu slovenskemu znanstveniku ter javnemu delavcu bodi ohranjen časten spomin!

Upokojeni g. župnik umrl. V Stožicah pri Ljubljani je po dolgem in mukopolnem trpljenju umrl g. Janez Hromec, upokojeni župnik. Lani bi naj bil obhajal zlato sv. mašo, pa radi ohromelosti ni mogel pred oltar.

Počastitev Slomškovega groba. Odposlanstvo čehoslovških katoliških akademikov se je ustavilo 25. julija v Mariboru, kjer so položili na Slomškov grob venec s trakovi v narodnih barvah čehoslovške države.

Najstarejša Mariborčanka umrla. V starosti 95 let je preminula Marija Trojner, zasebnica, ki je bila najstarejša Mariborčanka.

Družba 23 mlajših vlomilcev. Orožniška postaja iz Selnice ob Dravi je prijavila oblasti družbo 23 mlajših vlomilcev in tatov, ki so povzročili od leta 1934 do danes 35.000 din škode. Vlamljali so pri raznih posestnikih po Dravski dolini, na Dravskem polju, po Slovenskih goricah in Savinjski dolini. Ukradeni obloke, čevlje in razne druge predmete so prodajali pod ceno po Mariboru.

Zaboden obležal. V Studencih pri Mariboru je v krčmi obležal zaboden 31 leten slaščičar Rajmund Gobec iz Slomškove ulice v Studencih.

Poškodba železniskega kurjača. Na Ivana Gajzerja, 52 letnega kurjača državnih železnic v Mariboru, so navallili še neizsledeni storilci in so ga zabodli v roke in obe rami.

Hito izsleden roparski morilec. Zadnjič smo poročali, da so našli v Bresternici pri Mariboru pod senom zakopano na podstrešju hiše posestnik Kristino Gselman. Sum roparskega umora je koj padel na 21 letnega Marka Ferš, sina posestnika v Bresternici, ki je že imel kljub mladostnosti dvakrat za daljši čas opravka s kazensko oblastjo. Osumljeni se je nekaj dni po odkritju zločina skrival po okoliških gozdovih. Orožniki so ga prijeli 23. julija zvečer na domu. Prigan na kraj krvavega dejanja je priznal, da je on storilec. Izpovedal je, da je 16. julija prišel ob petih zjutraj h Gselmanovi in je zahteval od nje plačilo, ker je pri njej nekaj delal. Ker mu žena niso koj izročila zasluzka, je potegnil s seboj prineseni kuhinjski nož in je z njim smrtno skozi srce zabodel Gselmanovo. Ko se je žrtev

po zabodljaju zgrudila, jo je odnesel na podstrešje, kjer je zakopal njeno truplo pod seno. Po zakritju zločina je vse prebrskal po hiši in je odnesel 165 din gotovine, nekaj obleke in čevlje. Nato je hišo zaklenil, ključ je odvrnil in se je podal iz Bresternice v Selnico v krčmo. V odsotnosti natakarnice je izmaknil iz gostilniškega predala 400 din. Še isti večer je z ukradenim denarjem poravnal svojemu bratu dolg 500 din. Kakor hitro je bil zločin odkrit, je znal, da bodo obdolžili njega in se je zaradi tega skrtil v okoliškem gozdu.

Avtomobil ga je podrl. Na voglu Aleksandrove in Tomšičeve ceste v Mariboru je avstrijski avto podrl 43 letnega zidarja Antona Kristana, ki si je pri padcu zlomil nogo in je dobil poškodbe na glavi. Reševalci so ga oddali v bolnišnico.

Igra s smrtnim izidom. V Rupercih se je kopalo v Pesnici več dečkov. Med temi sta bila 15 leten Miroslav Mavrič in 14 leten Feliks Lipovšek, ki ni znal plavati. Lipovška je Mavrič večkrat sunil v vodo in ga je vzel s seboj na globoko. Naenkrat je Lipovšek izginil pod vodo in se ni več prikazal. Ko so ga našli, je bil mrtev in Mavrič se je iz bojazni skrtil.

Laži-revizorja samostanskih knjižnic. 26. julija sta se pripeljala v avtomobilu iz smeri Konjic v Slov. Bistrico dva tuja. Eden je bil preoblečen v kapucina s črno brado, drugi je bil v civilni obleki. Napotila sta se v slovenjebistiško srotišnico, katero vodijo šolske sestre. Vratarica jima je odprla zavod in sta se predstavila kot revizorja samostanskih knjižnic. Vratarica je rekla, da mora poklicati prednico in naenkrat se je radi prepiha odlepila kapucinu polovica brade, kar je opazila vratarica, stekla po prednico ter telefonirala po orožnike. Preden so orožniki prišli, sta goljufa pobegnila s tako naglico z avtomobilom proti Ptujju, da je civilist pozabil celo svoj klobuk v samostanu. Oblast preiskuje, kaj da je napotilo lopova v sirotišnico.

Vlom pri posestniku. V Zgornji Bistrici pri Slov. Bistrici je bilo vlomljeno v hišo posestnika Franca Blažiča. Vlomilec je odnesel orožje, tri ure in nekaj gotovine.

Puška poškodovala posestnikovega sina. V Rapčah pri Ptujju je streljal na lisičo 20 leten posestnikov sin Ivan Bedrač. Imenovanemu se je pri strelju razletela puška in je dobil hudo poškodbo na levi roki. Bedrača so oddali v ptujsko bolnišnico.

Neznano in kakih 19 let staro utopljenko je naplavila Drava pri Središču.

Nasilen vojaški begunec prijet. V Cirkovcah v okolici Velenja so komaj in komaj orožniki prijeli in ukrotili nasilnega vojaškega begunca muslimana Jetubaha Ajrizoviča, ki je streljal iz karabinke na zasledovalce. Aretirani je bil predan v divizijski zapor v Ljubljano.

Napad pri cerkvi. Jožef Grebenc, posestnik s Prevorja pri Pilštajnu, je pri cerkvi v prepiru napadel 17 letnega posestnikovega sina Antona Poljšaka in ga je zabodel z nožem v hrbet.

Desetmilijonska škoda vsled nevihte s točo, nalivi in viharjem. Zadnji ponedeljek bolj proti večeru je prihrula nad nekatere kraje Slovenije strašna nevihta, ki je uničila s točo, nalivi in viharjem vse, na kar je zadela po poljih, sadonosnikih, vinogradih in tudi bogznaj koliko streh je odneslo, zblilo opeko in jih razkrilo. V okolici Maribora je po neurju najbolj udarjen Fram ter Zg. Poljskava. Močno sta trpela Ptujsko polje s Halozami. Ledeni bič z viharjem je najhujše zadel Poljansko dolino, znaten del Gorenjske in več krajev krog Gorjancev in okolico Dobropolj. Skupno škodo cenijo na deset milijonov dinarjev.

René Bazin

35

Žito poganja.

Roman.

Po stoštirinpetdeseti izdaji prevedel Viktor Cokan.

Gilbert je dobro videl, da se ga gospa čuva, da se ogiblje pogovora. Silna ljubosumnost mu je zagrenila ukaze, pregled, Heilmanovo navzočnost. Zahotelo se mu je, da bi šlo kolo preko tega veseljaka, mirnega in mladega; želel je, da bi videl, da ga je konj udaril, ali da ga je strla vreča zrnja, ki je padla s skednja, ali da bi se zlomila lestev pod delovodjevo nogo. Če bi mož zginil, bi postala žena manj odpor-na, slabejša in nihče ne bi tako čuval nad njo... Gilbert je čutil, da ga obdajajo zločinske misli. Včasih se je samega sebe zbal; spoznal je svojo neumnost; spoznal je, da je doba; ko je mogel ženi uga-jati, minila in tedaj ga je zgrabil obup. »Čemu živim? Čemu delam, ko se nihče ne briga zame? Ko me nihče ne bo več ljubil?« Tovariši so pravili: »Kaj mu je?« Z nikomer ni več govoril; zjutraj je vstajal, ne da bi spal, spraševal se je, če ne bi bilo najbolje, da bi zginil. Nato je prišla žena po kmečkem hodniku; neki glas je klical dekle; neka roka je od-mikala zaveso v veliki sobi in divji pohlep se je vnel v volarjevih očeh, kri mu je zaplala in oči so gledale kakor mačkove, ki zalezuje bližnjega ptiča.

Kako se je v malo časa spremenil! Kje je bila sedaj njegova misel o pravici? Ni več mislil; ljubil je. Novost skušnjave je zmagala takoj to zapuščeno bitje.

Ko je Gilbert delal v nevihti, si je izmislil, tako ga je obvladala neumnost, pred seboj nad praho, ki so jo zorali njegovi volji, veliko ženo, rožnato, pokrito kakor gospo, in njene mirne oči, ki ga sočutno zro; moj Bog, prve dni. Videl jo je, naglas je govoril

z njo, tako, da so se volji, ki niso slišali več svojih imen, čudili in izgubljali na pogumu.

Čez eno uro je volar vendar spregel svojo vprego in se vrnil. Ko je privezoval vole pred polne jasli, je mislil, da preobleče perilo in obleko. Ker pa ni imel več kakor dvoje oblek, je moral obesiti telovnik, klobuk z velikimi krajci ter premočene coklje na klin ter je obul škornje, ki jih je nosil le ob nedeljah. Prišel je k tovarišem.

Ti so delali na pokritem skednju, ki je bil sezidan ravno nasproti stanovanju in na drugi strani preko dvorišča, med skladišči, ki so se dvigala nad njim. Heilman je ukazal, da naj očistijo in namažejo kmečke stroje in voze. Delavci so nezadovoljni mrmrali, da so jim dali tako delo. Niso se žurili, klicali so drug drugega ter se vzpodbujali, da bi zapustili delo, govorili so dovolj glasno, da bi jih slišal delovodja, ki je pregledoval hleve. In ker tega ne sme nikdar manjkati, kadar jih je več, ki se jim ne ljubi delati, zato sta se dva moža sprla na skednju, kjer je Gilbert začel skladata debela drva. Preprijel je bil na pol resen in močje so spoznali, da se nudi prilika, izpiti steklenico piva na stroške gospoda Wal-mery, da bi zalili spravo. Držala sta se za roke. Gilbert je posredoval.

— Dovolj, je rekel Gatién, poškodoval ga boš. Najmočnejši si, ne bodi strahopeten!

— Najmočnejši?

Mali Viktor Valon je zardel kot opeka, stisnil je Gatiéna, da bi ga zadušil in ga je vrgel v prah proti kolesu nekega voza. Krik. Heilman je vstopil: zaklel je po navadi; ločil pretepača; vendar je na skrivnem ljubil pretep in karanje moči, zato je rekel:

— Vendar lepo... Ti vražji Valon!... Dva na-enkrat bi premlatil... No!

Viktor je zasopljen in pokrit s prahom, dvignil

pas pri hlačah, počasi obrnil svojo glavo, kjer so žarele majhne oči, rumene in zakravljenе kakor bikovske. Stal je med vozom in kupom debelih drv, na katerem je stal Gilbert. Pet ali šest mož je prišlo iz hlevov, iz kovačnice in skladišča in jih smehljajoč se gledalo. Gatién je popravljal voz pri svoji rdeči kravati in skomiznil z rameni. Zunaj je lilo dalje. Dež je padal na zeleno zidovje lope, ki je bila odprta v smeri dolžine in je zapirala dvorišče. Delovodji se je hotelo zabave. Oster vonj dvignjenega prahu je podžgal živce.

— Za vas Viktor stavim; je rekel... Plečat je mali Valon!... Najbolj močan!...

— Kaj stavite? je rekel v kotu oglar.

Neki glas poleg njega, ki se je nagnil ven, je dodal:

— Glej, gospa Heilman gre: ta, ki bo zmagal, objame gospodinjo!

— Tako je! je reklo nekaj smešnih glasov. Kdo se bo šel?

Heilman ni nič rekel. Čutil je s to družabnostjo kakor vsi. Tudi on je videl prihajati svojo ženo. Prišla je, bolj pritekla, skakajoč s kamna na kamen, obuta je bila v coklje, na glavo si je dala siv šal, ki ga je jemala zjutraj, kadar je bilo zelo mrzlo, da je šla nadzirat v mlekarino.

Ko je vstopila pod obširno streho, sta še prišla dva moža iz konjušnice in iz skednjev kakor golobi, ki se spuščajo s strehe in Viktor ji je rekel: »Gospodinja, ta, ki bo v boju zmagovalec, vas bo objel!« skomiznila je z rameni, kakor matere, ki mislijo, da je pač zrno neumnosti v zahtevah njenih otrok in je rekla:

— Prišla sem, da povem Heilmanu, da je pivo pripravljeno.

Sedla je na hrastovo tnilo, ki je ležalo ob steni. Stisnila je obrvi. Opazila je Gilberta, ki je skočil z

Regulacija Mure. Finančno ministrstvo je dovolilo kredit 1.900.000 din za regulacijo Mure od Veržaja do Murskega Središča. Banske komisija je opravila ogled in je odobrila regulacijske načrte. Banska uprava je tudi obljubila, da bo začela uravnavati Muro pod Zabinom in Hotizami, kakor hitro bodo dovršena regulacijska dela pri Murskem Središču.

Ob prste na roki pri delu. V tekstilni tovarni Bergmann in drug v Celju je zagrabil stroj za desno roko in zmečkal vse prste 21 letni delavci Zofiji Novak iz Lave pri Celju. Novakovo so oddali v bolnišnico.

Vlom v trafiko. Pri Sv. Petru pod Sv. gorami je bilo vlomljeno v trafiko g. Franciške Stiasny in odnešenih za 15 tisoč dinarjev kolekov, znamk in tobaka.

Huda nevihta v laškem okraju. Dne 16. julija zvečer ob osmih in isto noč ob eni je divjala po nekaterih krajih in vaseh laškega okraja strahovita nevihta z nalivom, kakor ga že ni bilo 35 let. Točno pred 34 leti, namreč 16. in 17. julija 1902, je pri vasi Briše med postajama Zidani most in Rimske toplice graben iz Velikega kozja s kamenjem zasul železniško progo, kar se je tudi letos zopet zgodilo. Obe nevihti sta zadeli ene in iste kraje, in sicer od Zidanega mosta čez Sv. Miklavž—Sv. Lenart—Jurklošter in dalje proti Sv. Rupertu. Pri prvi večerni nevihti je bila med dežjem tudi toča, a več škode je napravil naliv, ki je zbil zemljo in z bregovih nji odnesel rodovitno zemljo. Uničena so tudi pota. Z občinske ceste od Sv. Miklavža proti Rimskim toplicam, ki je bila letos nasuta, je vzele čisto ves gramoz. Isto je bilo tudi drugod. Pri nočni nevihti je strela udarila v gospodarsko poslopje Karla Kozmusa, posestnika pri Sv. Trojici pri Jurkloštru. Poslopje je pogorelo in zgorel je en junec in dve svinji.

Požigalec v rokah pravice. V Jaršah pri Zagorju ob Savi so aretirali Jakoba Grobojškega, ki je priznal, da je iz jeze in maščevanja s tlečo bukovo gobo podtaknil ogenj sosedu Janezu Grošlju. Grošelj je bil oškodovan vsled požiga za 50.000 din, zavarovan pa je bil le za malenkost. **Nogo si je zlomila.** Na povratu s Svete Planine si je zlomila zadnjo nedežno nogo žena pekoveškega mojstra Franca Rosine iz Zagorja ob Savi. **V bolnišnico radi prometne nesreče.** V soboto 24. julija zvečer je motociklist brez luči trčil na cesti pri Rimskih toplicah v 25 letnega lesnega manipulantu Franca Gradišnika iz Ljubljane, ki se je vozil s kolesom. Gradišnik je odletel s kolesa ter si močno poškodoval levo roko in nogo. Motociklist je naložil poškodovanega Gradišnika na svoje motorno kolo in ga prepeljal v celjsko bolnišnico.

Dva zabodel. V Podkrajju pri Radečah je zabodel Matevž Jan 20 letnega posestnika sina Rudolfa Simončiča v trebuh in desno roko. Zabodenemu je priskočil na pomoč 23 leten brat Franc, ki je dobil od Jana zabodiljaj v levo ramo in stegno.

Pri kopanju utonil. Pri Tomačevem je utonil pri kopanju v Savi Franc Puc, samski delavec pri ljubljanski mestni elektrarni.

Strahnik prijel dva vlomilca. V Ljubljani na Gosposvetski cesti je zalotil strahnik v trgovini s čevlji Anton Mohorič dva vlomilca, katere sta bila aretirana. Sta to brezposelna potepuha iz Trsta 25 leten delavec Rudolf Levec in 30 leten fotograf Pavel Zagar.

Nevarna trčenje. V Mengšu sta zadnjo nedežno trčila motociklist in enovprežni voz. Konj je bil kot mrtev. Motociklist Ivan Mrak si je pri padcu zlomil desno roko in se na znotraj poškodoval. Njegova spremljevalka Tilka Suhadolnikova ima rano na čelu in se je pri padcu na trdo cesto tako na znotraj poškodovala, da je bljuvala kri. Nepoškodovan je ostal voznik.

Pri avtomobilskem trčenju ob nos. V Ljubljani na križišču Vodovodne in Dravske ceste sta trčila 22. julija vojaški tovorni avto in osebni avtomobil nekega ljubljanskega industrijalca. Šoferju-vojak in industrijalcu se ni zgodilo nič. Podporočniku, ki je sedel poleg šoferja, je odrezal nos in so ga kot po nesreči prepeljali v vojaško bolnišnico. Pri pogledu na izredno poškodbo častnika je hotel šofer-vojak izvršiti samomor, a so to preprečili gledalci.

Nevarna eksplozija raket v Kranju. V trgovini gospe Omerza v Kranju so ob priliki kupovanja in pregledovanja eksplodirale rakete. Eksplozija je hujše opekla petletno šumijevo hčerko. Gospa Omerza je dobila najhujše poškodbe

na rokah in ima na členkih vse meso prežgano. Moški z Bleda, ki je kupoval rakete, je dobil hujše opekline, a je odklonil prevoz v bolnišnico. Edino triletno šumijevo fantek, ki je bil tudi ob izbruhu nesreče v trgovini, ni bil opečen. Sreča v nesreči je bila, da vsled eksplozije raket ni vnelo še drugo strelivo, ker v tem slučaju bi bila vsa hiša zletela v zrak.

Eksplozija sifonske steklenice. V Ljubljani na Zaloški cesti 27 v vinotoču je eksplodirala sifonska steklenica natakariči Slavici Lepin in so jo drobci nevarno poškodovali po obrazu in rokah. **Smrtna nesreča otroka.** V Zaborštu v občini Dol je padel v potok Mlinščico in utonil štiriletni Gostinčarjev Jožek.

V ljubljanskem kopalšču prijeta sraka. V mestnem kopalšču ob Ljubljani so prijeli mladega Istrijana, ki je imel v aktovki ponarejene ključke od kabin in v listnici celo kopico tujih valut, ček v dolarjih, šilinge, pönge in češke krole. Celotna vsota denarja, ki so ga našli pri aretiranemu, znaša 4000 din. Mlada sraka je imela pri sebi tudi 800 din vredno srebrno uro, ki je v soboto 24. julija zginita v kopalšču. Pri nepridipravu najdeni denar je od na Bledu zagrešenih tatvin. Aretirani je star 25 let. Policijska preiskava bo še dognala marsikateri greh, katerega ima na vesti.

Čevljarji pomočnik smrtno ponesrečil. Največ planinskih nesreč je letos doživel Tržič. V živem spominu je še snežni plaz, ki je na velikonočni ponedeljek potegnil s seboj več mladih ljudi in jih je smrtno pokopal pod snegom. Dne 24. julija zjutraj je pod vrhom Storičica blizu kraja, kateremu pravijo Predvode, padel v prepad 27 leten čevljarji pomočnik Florijan Likar z Golnika in je obležal mrtev.

Večji in manjši požari. V Razvanju pri Mariboru je uničil nočni ogenj dve viničarji posestniku Francu Rotu. Ogenj je z bliskavico zajel obe poslopji s hlevi vred in je presenetil viničarje v spanju ter so si komaj rešili golo življenje. 54 letna viničarka Marija Lešnik je dobila hude poškodbe po hrbtu ter rokah in so jo oddali v mariborsko bolnišnico. V hlevih so zgorale tri krave, dve svinji in več perutnine. Radi pomankanja vode na gašenje ni bilo niti misliti. — V župniji Laporje je štirikrat gorelo. V Laporjski gori je požar uničil posestniku Mihaelu Kresniku hram, klet in stiskalnico, v Laporju je Francu Uršiču ogenj do tal požgal hišo in hlev, v Leviču je pogorela hiša in gospodarsko poslopje Fr. Stupanu in ravno tako tudi Janu Ugeršku. Pri Ugeršku se je ogenj zanečal od dimnika, ko so pekli kruh, pri drugih požarih pa je morala biti poleg hudobna roka. — Na Planinci v šmarju pri Jelšah je strela udarila v poslopje malega posestnika in v trenutku se je bilo vse v plamenu. Žena z dvema otrokoma se je komaj rešila. Mož pa se je ob trenutku strele, ko je ravno luč našel, onesvestil. Poslopje je gorelo naprej, ker so vsi sosedeji precej oddaljeni. Ko so vendar prišli na pomoč, so ga z največjo težavo rešili iz žareče peči, pa z do kolen obžganimi nogami. — V Podložu pri Ptujski gori so se igrali otroci posestnika Ivana Predikake z vžigalicami. Vnela se je slama in zgorelo je gospodarsko poslopje. — Za 35.000 din je oškodovan posestnik Franc Robar iz Ljubljane, ki je v Poljčanah, kateremu je uničil ogenj gospodarsko poslopje. — Precej škode je napravil iz neznanega vzroka na žitni njivi nastali požar posestniku Antonu Črnku v Limbušu pri Mariboru. — Ob priliki peke kruha nastali ogenj je vpepelil stanovanjsko hišo posestniku Plevniku v Konjiški vasi. — V Lehnu pod Ribnico na Pohorju je vpepelil ogenj hišo in delavnico posestnika in graditelja orgel Rafaela Konečnik. Požarna škoda je tem bolj občutna, ker so zgorale ene orgle, klavir ter dva harmonija.

TRBOVELJSKI RUDARJI ZA ZVIŠANJE PREJEMKOV

V rudnikih Trboveljske premogokopne družbe je letos zaposlitev hvala Bogu več-

ja kakor prejšnja leta in delavstvo več toliko ne praznuje, vendar kljub zboljšanimu zaslužku niso rudarji nič na boljšem. Povečala se je namreč draginja vseh življenjskih potrebščin v taki meri, da je sedanji zaslužek ne more izravnati. Rudarske družine se nahajajo v veliki bedi in revščini. Zaradi teh razmer se je pojavilo v rudarskih revirjih gibanje, ki stremiti za zvišanjem zaslužka. Iz rudarskih vrst je prišla iniciativa za sklicanje konference, ki se je vršila v soboto v Trbovljah. Na tej konferenci se je ugotovilo, da je položaj rudarskih delavcev kljub trenutni zaposlitvi težji, kakor položaj ostalih delavcev, ker mora rudar poravnati dolgeve, v katere je brez lastne krivde zabredel v dobi brezplačnih dopustov. — Konferenca so se udeležili zastopniki rudarskih organizacij iz Zagorja, Trbovelj, Hrastnika, Hude jame, Kočevja in Rajhenburga. Posvetovanja so potekla v popolni enotnosti in soglasnosti. Sprejete so bile sledeče zahteve:

S posebnim dodatkom k sedaj veljavni kolektivni pogodbi od 31. avgusta 1936 naj se:

- a) povečani draginji odgovarjajoče zvišajo prejemki delavstva,
- b) definitivno revidira akordne postavke, kar že itak predvideva § 6 kolektivne pogodbe, kar pa doslej ni bilo izvedeno,
- c) sporazumno izdelajo potrebna tolmačenja nejasnih, odnosno dvomnih določb obstoječe kolektivne pogodbe.

Konferenca je končno sklenila predložiti TPD v rešitev vsa še neresena lokalna vprašanja (zidanje stanovanjskih hiš, postavitve kopalnic, ureditev razsvetljave in slično) na podlagi predlogov podružnic strokovnih organizacij in II. skupine iz posameznih krajev.

Poseben akcijski odbor bo v okviru sprejetih sklepov izdelal spomenice in stopil v stik s predstavniki TPD, da se ta pereča vprašanja čimprej ugodno rešijo.

Zahteve rudarskega delavstva so povsem upravičene. Kakor je pokazala letna bilanca, je imela TPD krasen dobiček ter je izplačala svojim delničarjem lepo dividendo. Naj imajo od tega nekaj tudi rudarji, ki so z žulji svojih rok nakopičili bogastvo družbe!

Blagoslovitev športnega doma v Rušah. V nedeljo popoldne se je izvršila v Rušah lepa slovesnost, ki je zlasti močno odmevala med delavstvom tvornice za dušik. To delavstvo si je že pred nekaj leti osnovalo poseben športni odsek, ki se je priključil mariborskemu SSK Maratonu ter deluje pod njegovim vodstvom. Odsek goji zlasti težko atletiko, to je rokoborbo, boks in dviganje uteži, veliko zanimanje pa vladat tudi za ostale športne panoge, zlasti za lahko atletiko in telovadbo. Športna stremeljenja tovarniških delavcev so pri vodstvu tovarne za dušik naletela na najlepše razumevanje. Zlasti ravnatelj tvornice dušika g. inž. Mader ter brata inženjer in dr. Dobrotzky so pokazali neverjetno razumevanje za dvig športne misli med delavstvom ter so šli iniciatorjem športnega odseka v vsakem oziru na roko. Tovarna je svojim delavcem-športnikom velikodušno pomagala pri gradnji športnega doma, dala je na razpolago

primerno zemljišče za ureditev športnega prostora na prostem, kjer se bo gojila lahka atletika, in tako pokazala, da pravilno ceni pomen športne vzgoje v delavskih vrstah, ki bo krepila delavske mišice ter vzgajala delavstvo tudi v duhovni smeri, da bo res dosežen pravi športni cilj: zdrav duh v zdravem telesu. Ruški odsek Maratona je v zvezi z mariborskimi matičnim društvom organiziral nedeljsko proslavo, katere se je udeležilo nad 1500 ljudi. Mariborski in ruški Maratonci so priredili zgleden športni nastop, ki je gledalce oduševil. Med navzočimi gosti je bil tudi mariborski župan dr. Juvan, bivši oblatni predsednik dr. Leskovar, ravnatelj tovarne inž. Mader ter drugi odličniki. Po športnem nastopu se je vršila velika veselica, ki je krasno uspela.

Nogometni pregled. V Ljubljani je v soboto in v nedeljo gostovalo moštvo celovskega nogometnega kluba KAC. Celovčani so v soboto v lepi igri zmagali nad prvim moštvom SK Ljubljane, v nedeljo pa so podlegli z rezultatom 4:0. Nedeljska igra je bila zelo surova ter so se Celovčani pokazali kot zelo nedisciplinirano moštvo. — V Mariboru je gostovalo ligino moštvo zagrebške Concordie, ki je nastopilo proti SK Rapidu in zmagalo 5:2. — V Ljubljani se je vršila zaključna tekma za prvenstvo mladinskih moštev. Juniorji SK Ljubljane so porazili juniorje SK Železničarja iz Maribora 4:0 ter si tako osvojili naslov prvaka Slovenije. — V Sarajevu se je odločilo vprašanje desetega kluba v nacionalni ligi. Beograjsko Jedinstvo je igralo s Saškom z neodločnim rezultatom 1:1. Ker je Jedinstvo v prvi igri v Beogradu premagalo Sašk, se je sedaj z neodločnim rezultatom kvalificiralo za vstop v državno ligo, v kateri bodo v prihodnji sezoni igrala kar štiri beograjska moštva. Ligino tekmovaljevanje se prične koncem avgusta. — V borbi za srednjeevropski pokal se vrše že zadnje tekme. Budimpeštanski Ferencvaroš je premagal dunajsko Avstrijo z visokim rezultatom 7:1 ter jo s tem vrgel iz nadaljnjega tekmovalja. Ferencvaroš se je s to zmago kvalificiral za nastop v odlični tekmi z italijanskim klubom Lazio.

Plavanje. V Jadranski ligi, ki jo tvorijo plavalni klubi Ilirija iz Ljubljane, Viktoria s Sušaka, Jadran iz Splita ter Triestina iz Trsta, se tekme nadaljujejo. V Ljubljani je Ilirija premagala sušaško Viktorio z rezultatom 58:40, v waterpolu pa 7:0. V Splitu se je vršila tekma med Triestino in Jadranom. Zmagala je Triestina s tremi točkami razlike. V waterpolu je zmagal Jadran 8:0 ter si s tem zagotovil prvenstvo v waterpolu, dočim bo v plavanju zmagala skoraj gotovo ljubljanska Ilirija, ki mora nastopiti še na Sušaku in v Splitu.

Veslanje. V šibeniku so bile veslaške tekme za prvenstvo države. Najvažnejše zmage je dosegel novoustanovljeni Hrvaški veslaški klub v Splitu, dočim je Krka iz Šibenika precej zatajila. Nekaj zmag so odnesli tudi Beograjčani in Zagrebčani.

Tenis. Na Bledu se je vršil mednarodni turnir, v katerem sta nastopila tudi oba naša najboljša mojstra Punčec in Palada. Punčec si je osvojil prvenstvo turnirja z zmago nad Čehom Drobničem, ki je pa premagal našega Palado. Prvenstvo v igri dvojic sta si priborila Madžara Ažbott in Dalos.

Kolesarstvo. Končana je tradicionalna tekma okoli Francije. Zmagal je Francoz Lapébie pred Italijanom Vivinijem, ki je bil prvi med posamezniki. Belgijci, ki so imeli največ izgledov za zmago, so po 15. etapi izstopili, ker so jim gledalci med progo vprižarjali razne škanđale ter so jih večkrat celo dejansko napadali. Sklenili so, da se zaradi tega drugo leto te vožnje ne bodo več udeležili. Vožnja okrog Francije spada med največje kolesarske športne prireditve na svetu ter zahteva od vozačev neverjetne napore. V 17 dneh morajo prevoziti na tisoče kilometrov po izredno hudem terenu okrog vse francoske države.

Nalivna peresa

od Din 6.— višje, v Cirilovih prodajalnah Maribor in Ptuj.

visokega kupa na tla in ki se je pripravljaj na boj. Telovnik je vrgel na vozno oje in se pognal na dva koraka pred Viktorja.

— Vas vse izzivam! je rekel.

— Bravo, stari! je nekdo rekel... Lepo izgleda!...

Saj si zanič!... Daj, Viktor, pouči ga!... Dol z Nivernejcem! Živeli Valonce!

Nasprotnost dveh plemen je vse oživila. Vstopili so v polkrog; iztezali so vratove, mnogi so kazali rumene zobe nad radi mraza razpokanimi ustnicami.

— Pazi Viktor! Večji je kot ti.

— Je, je pa tudi trideset let starejši... Ne pusti ga iz oči, Viktor!

Oba sta molčala, kakor dvojebovalca in vsak je tipaje gledal telo drugega ter iskal prostor, kamor bi zasadil svoje roke. Toda med tem ko je mali krčil noge in se pripravljaj za skok, je ostal Gilbert pokonci, le noge je nekoliko razkoračil, roke dvignil, prsa in boke je imel nezavarovane. Viktor je mislil, da je to radi pomanjkanja spretnosti. Sklonjen se je pognal proti Nivernejcu, ga zgrabil pri zadnjih rebrih in zbral vse moči, da bi ga zvrnil, da bi ga zamajal na levo, na desno, da bi ne mogel dihati ter da bi mu klenile noge. Vratne mišice so se mu vozale pod kožo. Gilbert se je komaj zganil; videli so le, da mu je lice zardelo in da je usta napol odprl radi pomanjkanja zraka. Pustil je, da se je njegov nasprotnik izčrpal. V hipu pa so se dvignjene roke spustile; ovil jih je okoli sklonjenega Viktorja, ga dvignil, se v bokih zavrnil ter zavrtel moža, čegar noge so šle v krog. Kriki veselja in jeze, vsi pomešani so odbili bojevalca: »Dovolj! Premagan je! Ne! Ubil ga boš! Presneto!« Gilbert je še med tem, ko so oni še vpili, dal roke pod telo svojega nasprotnika, njegovi prsti so se zajedli v obleko in telo, dvignil ga je in ga je držal na koncu rok. Vik-

tor je kričal in se otepal. Vsi so se dvignili. Heilman je v šumu ploskanja in krikov dal znamenje: »Dovolj! Pustite ga!« Gilbert je spustil na tla prestrašenega tovariša, ki se je preklinjevalje rešil.

— Živijo! Gilbert, je rekel Heilman med smehom, zmagali ste!... Kje pa ste se naučili?

— V gozdu se človek vsega nauči, je rekel Gilbert, nadevajoč si telovnik nazaj.

— No, se je nekdo oglasil, ne boš objel gospodinje?

— Njegova stvar! je rekel Heilman. Pojdite pit!... Vsi!... Pivo je pripravljeno...

Hlapci so šli za delovodjo in so stisnjeni v skupinah odšli po dežju. Dva zadnja sta pogledala nazaj. Gospodinja je še sedela na hrastovem tnalu. Ni se smejala. Odšla sta.

Gilbert Kloké je ostal sam z njo. Ves je poblede. Ni si upal, da bi se približal... Ker ni ona ničesar rekla in ker ga je gledala nekako očitajoče in sočutno, je vendar prišel, plaho kakor otrok. Mlada žena je zgledala kakor cerkven kip, bila je tudi nekoliko razburjena, vendar materinska.

— Objemite me vendar, ker ste zmagali, je rekla. To ni greh.

— Nagnil se je in jo poljubil na lice. Ni ga odbila, sam se je umaknil.

— Gospod Kloké, je rekla, to, kar je greh, je misel, ki jo imate v srcu. Mislite, da nisem videla?...

Nič ni odgovoril, toda po obrazu je postal bel kot smrt. Govorila je počasi, oči je imela široko odprte in polne dobrote.

— Mož pri petdesetih letih! Mož, ki ima hčerko moje starosti, poročeno kakor jaz!... Sramota je, da me zalezujete... Dobra sem bila do vas od začetka...

— Slišala je tih glas, ki je rekel:

— Da.

In mož se je še bolj oddaljil.

— Nočem vas odpraviti; služite si svoj kruh; toda to se mora nehati!

Glas je odgovoril:

— Da, nehalo se bo.

— In takoj ter za vedno!

Prvič jo je pogledal dobro v obraz in videla je, da je smrt v resnici stopila v volarjevo srce.

— Zbogom! je rekel.

— Kam greste?... Ne gonim vas!...

Ni odgovoril. Obrnil se je in vzel klobuk in krenil proti vzhodu, tam kjer se je skedenj odpiral na dvorišče in dvorišče na polje. Neki glas s kmetije je zaklical:

— Ej! Kloké, tod! Pot si zamenjal!

Glas, bolj blizu ga je klical:

— Ostanite, moj ubogi Kloké! Ne gonim vas!

Smilite se mi, le ne morem...

Niti eden, niti drugi glas ni ustavil, niti zadržal volarjevega koraka. Njegova visoka senca se je kazala skozi vrata kmetije. In Gilbert je krenil na levo, hodil je hitro, ne da bi kaj videl, po blatu, v dežju, ki ni ponehaval.

Bilo je okoli poldne.

Ko je bil že več kot dve sto metrov od kmetije, se mu je zdelo, da sliši v vlažnem zraku ženski klic in besedo: »Vrnite se!« Toda v njegovem srcu je bila smrt. Ubožec je šel po zapuščenosti poti. Ni čutil vode, ki mu je tekla po vratu in po rokah. »Mož pri petdesetih letih... Sramota je, da me zalezujete!... Prav ima!... Ni več vredno živeti!...« Ni vedel kod je hodil; bežal je; veter je divjal. »Pognala me je!... Nikogar nimam več na svetu!... Nikogar!... Kakšno sem imel življenje! Sedaj je konec! Podoben sem bil drugim... Bednik sem... Vendar si boljše začel, moj ubogi Kloké... Pojdi, pojdi! Ne vračaj se!... Sramota je, da me zalezujete... (Dalje sledi)